

Feestelijk jubileum Agro Mulder

KOLLUMERZWAAG - Met volle tevredenheid kan Agro Mulder te Kollumerzwaag terugzien op het feest ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan. Donderdagavond trok een symposium met onder andere prof. dr. Bob Smalhout als gastspreker 350 bezoekers. Zaterdag gold voor het publiek als een open dag en voor het bedrijf als een topdag. Eettelijke honderden jongeren en ouderen verkeerden de onderneming zaterdag met een bezoek dat vaak van lange duur was. De gemiddelde tijdsinvestering had alles te maken met de brede opzet van het feest en uiteraard ook met

het zonnige karakter van de dag. Zo konden kinderen ballonnen oplaten, meedoen aan spelletjes, een baantje tussen de stroballen trekken met een skelter of meerijden in de cabine van een van de grote bedrijfswagens. De bulkauto die continu vanaf het bedrijfsterrein door de omgeving toerde, trok daarbij logischerwijs de meeste belangstelling vanwege de zeldzame buitenkans. Voor de ouderen waren er tal van informatie-stands op het gebied van onder meer eigengemaakte wijnsorten, grondbewerking en accountancy. (Foto's: Jelle Raap)

Oud-boerenknecht en anesthesist prof. dr. Smalhout:

Gezondheid boven economie vereist kleinschalige boerderijen

door Jelle Raap

KOLLUMERZWAAG - Medisch onderzoekers en boeren moeten de handen ineen slaan. Samen kunnen ze bij langetermijnstudies relaties aantonen tussen het gebrek aan sporenelementen in de grond, een tekort aan vitamines in de voeding en de opmars van ziektes zoals bepaalde vormen van kanker. De nationaal vermaarde anesthesist en columnist prof. dr. Bob Smalhout reikte gisteravond dit advies aan bij het symposium van Mulder Agro in Kollumerzwaag. Het symposium, met als werktitel 'Woerd de boer de dokter van de toekomst?', werd in de tot feestzaal omgedoopte loods van de 75-jarige fourageleverancier bijgewoond door maar liefst 350 boeren, burgers en buitenlui. Het streefde de boeren dat prof. Smalhout naar eigen zeggen een groot natuurlijk weerstandsvermogen heeft opgebouwd dankzij het boerenleven. De geboren Amsterdammer vertoefde in de oortjesjaren op een boerderij in de Achterhoek. Als knecht leerde hij er het handmelken en het ploegen. 'In het begin had ik het gevoel alsof ik in Afghanistan terecht kwam', gaf hij ruiterlijk toe over zijn introduc-

tieperiode. 'Er was geen waterleiding en geen toilet. Ja, er was een plank met een gat erin waardoor je je behoefte kon doen. Dan moest je eerst een deksel lichten en een hoop vliegen verjagen, want anders prikkelde het van alle kanten'. Achteraf concludeert hij dat deze manier van leven en ook het samen met de boerenfamilie eten van pap uit een- en dezelfde pan profijtlijk is geweest. 'Ik ben voor de rest van mijn leven immuun geworden, behalve', zo voegde hij er openlijk aan toe, 'voor managers'. Hoewel hij nadien als arts veel infectieziekten heeft onderzocht, heeft hij ten gevolge hiervan nooit een dergelijke ziekte opgelopen. 'Ik heb wel fluïmen in m'n gezicht gehad'. De huidige generaties groeien naar zijn mening op in een te sterk door hygiënische maatregelen beschermde sfeer, zodat hun weerstandsvermogen afneemt bij een gebrek aan uitdagingen door het uitbannen of minimaliseren van risico's. Karakteristiek voor het boerenleven waarin hij verzeild raakte, is het gemengd bedrijf, de kleinschalige opzet en hechte sociale band geweest. 'Eeuwen aaneen is dit goed gegaan, want de boeren leefden in een ritme

van oogsten en mesten'. Met de geleidelijke komst van mega-landbouwbedrijven in de periode na de Tweede Wereldoorlog is volgens hem een grote historische blunder begaan. 'Er is gebroken met de aloude regel: neem nooit meer vee dan je aan land hebt'. Een combinatie van een linkse regering, een ecotereur en een subsidiestelsel wakkerde in zijn optiek de hang en drang naar megabedrijven aan. 'Toen begon de ellende: de varkenspest, de vogelpest, MKZ. Er zijn in het kader van de MKZ-maatregelen 265.000 runderen afgemaakt en eil boeren op de Veluwe hebben zelfmoord gepleegd. Er moet bij een gereformeerde boer op de Veluwe heel wat gebeuren voordat hij zover komt', concludeerde hij voor een zaal vol aandachtige luisteraars. Aan de trend van mega-landbouw is in zijn visie greig meegewerkt door banken. 'Zelfs door de Rabobank die, lees de statuten van de bank, als adviseur voor de boeren zou moeten optreden. Alles wordt opgeofferd voor de heilige economie'. Als concreet voorbeeld van achteruitgang verwees hij naar het huidige rottingsproces van de mest in plaats van het gebruikelijke compostingsproces. 'Kortgeleden

heeft dit twee boeren het leven gekost. Er komt ammoniak vrij, maar ook blauwzuur en dat is het meest giftige gas ter wereld'. Ook het injecteren van mest in de grond hekelde hij in dit kader. 'Hierdoor komen er minder wormen in de grond en u weet wat dat betekent'. Onderzoek naar de economische haalbaarheid van kleinschalige en vooral biologische landbouwbedrijven is volgens prof. dr. Smalhout meer dan ooit gewenst. Hij plaatste

dit overigens in een eigen context. 'Het is niet de economie van het meer en meer, maar van het eenvoudige leven. De boer waarbij ik als knecht werkte, hoorde ik nooit over iets dat hij in zijn leven zou missen. Hij gold als een tevreden mens'. Het tot de orde roepen van banken bij het verstrekken van miljoenen aan hypotheken sluit volgens hem aan bij het nieuwe denken. Een meerprijs voor een liter melk mag in zijn beleving geen hindernis zijn. 'De consumenten vallen erover als ze voor een pak melk vijf cent meer moeten betalen, terwijl ze voor een euro of soms twee een flesje cola in een voetbalstadion kopen. In cola zit meer rottigheid en melk is gezonder'.

De toekomstige landbouwminister moet, aldus prof. dr. Smalhout, een band en binding met de boeren hebben. 'Anne Marie Jorritsma is ooit landbouwminister geweest. Ze heeft er de ballen verstand van en weet ook niets van economie. Ze wilde gewoon de boerenstand afschaffen en het boerenland prijsgeven aan industrieën, bedrijven en parken'. Opvallend in de huidige beeldvorming rond de boeren noemde hij de harde cijfers: 'Een eeuw geleden waren er op de zes miljoen Nederlanders twee miljoen mensen werkzaam in de landbouw. Nu is dat nog geen drie procent die zich met de landbouw bezighoudt en elke week stoppen in ons land negentig boeren met hun bedrijf'. Hoewel hem nadien vraagstukken gebrek aan realiteitszin werd verweten, bleef hij bij zijn stellingen: 'Een grote onderneming komt eerder tot verval dan een kleine. Dat zie je bij ziekenhuizen en dat zie je in de landbouw'. Het tij is volgens hem te keren als het nuchtere boerenverstand de overhand heeft en houdt en de bevolking leert inzien dat goede voeding alleen afkomstig kan zijn van goede grond en ieders gezondheid bevordert.

